

TEKST
TINA
LØVBOM
PETERSEN
///
FOTO
NILS
LUND
PEDERSEN

Vi har brug for et fælles fagligt sprog

Luk socialpædagoger ind i maskinrummet, så de kan være med til at udvikle og tilpasse de standardiserede metoder, de skal arbejde med. På den måde skaber vi et nødvendigt fælles sprog i den socialpædagogiske praksis, lyder det fra socialpædagog og forsker **Søren Holst**

En metode er jo ikke noget, man trækker i en automat og bare kan implementere helt ukritisk og tro, at så bliver alting bedre.

— Søren Holst, udviklingskonsulent

D

ER VAR ENGANG, hvor han først og fremmest var socialpædagog med hjertet. Dengang han var overbevist om, at standardiserede metoder var en begrænsning i forhold til det socialpædagogiske arbejde.

– Jeg var jo nok lidt ovre på hippiesiden, da jeg selv var en ung socialpædagog. Og jeg har jo nok også været en af dem, der syntes, at alt det der med metoder lidt var noget fis. Jeg mente, at metoder forhindrede mig i at se det hele

menneske i mit arbejde, fortæller Søren Holst med et skævt smil fra sit kontor på den sikrede institution Kofoedsminde på Lolland.

Selvom han stadig holder fast i, at metoder aldrig kan erstatte sund fornuft og faglig viden, så bruger Søren Holst i dag det meste af sit arbejdsliv på at forske i, hvordan standardiserede metoder fungerer i den socialpædagogiske praksis.

Med afsæt i netop Kofoedsminde skrev Søren Holst for to år siden en ph.d.-afhandling om, hvordan standardiserede metoder til voldsforebyggelse og konfliktløsning anvendes i arbejdet på landets største specialinstitution for voksne med udviklingshæmning, der har begået grov personfarlig kriminalitet. I den forbindelse

Man skal huske hele tiden at have for øje, hvad metoderne skal gøre godt for. Beboernes velbefindende – eller medarbejdernes trivsel?

— Søren Holst, udviklingskonsulent

gennemførte han bl.a. interviews med socialpædagoger og ledere – og observerede og analyserede praksis.

– Beboerne på Kofoedsminde har brug for ensartethed, tryghed og gentagelser, og derfor er det vigtigt, at vi har nogle faste rammer, vi arbejder inden for. Det kan man få ved at anvende standardiserede me-

toder. Men man skal huske hele tiden at have for øje, hvad metoderne skal gøre godt for. Beboernes velbefindende – eller medarbejdernes trivsel? Og jeg mener helt klart, at når vi vælger at bruge en given metode, skal det være, fordi vi kan se, at det kan være med til at forbedre livet for vores beboere, siger han.

Blev mødt med skepsis

På Kofoedsminde arbejder de med flere forskellige metoder, primært for at forebygge vold og udadreagerende adfærd. Den første standardiserede metode til risikovurderinger, der blev indført i 2009, var Søren Holst selv med til at pege på.

– Vores afsæt er, at personalets sikkerhed og beboernes velbefindende hænger uløseligt sammen. Har man et dårligt arbejdsmiljø, kan man ikke lave god pædagogik. Og dengang var vi nogle stykker, som var blevet lidt nysgerrige på, hvordan de i andre lande arbejdede med systemer til at vurdere risiko for vold. Specielt inden for psykiatrien. Så vi kiggede på England, Norge og Holland, men vi havde også møder med Sct. Hans i Roskilde (Danmarks største psykiatriske hospital, red.), fortæller han.

Valget faldt på BVC (Brøset Violence Checklist), som er en standardiseret metode til at forudsige risikoen for, at en beboer skal få en voldelig adfærd inden for de næste 24 timer.

– Jeg husker, hvordan vi brugte en masse tid på at overbevise ledelsen og socialpædagogerne på Kofoedsminde om, at det her var en god idé. Der var stor skepsis, og mange var nervøse for, at vi med sådan en metode, der jo bygger på faste observationskemaer, var med til at stigmatisere beboerne og sætte dem i nogle kasser. 'Hvorfor skal jeg bruge min tid på at udfylde skemaer – var det ikke bedre, at jeg brugte tiden ude hos beboerne?' lød en af de typiske indvendinger.

Lyt til medarbejderne

Det fører hurtigt Søren Holst tilbage til en af de aller vigtigste pointer i hans ph.d.-afhandling: at man får det bedste ud af en standardiseret metode, hvis man sørger for at inddrage medarbejderne i den måde, metoden skal fungere på i praksis.

– En metode er jo ikke noget, man trækker i en automat og bare kan implementere helt ukritisk og tro, at så bliver alting bedre. Jo mere man inddrager medarbejderne på gulvet og deres faglige viden – jo bedre. En metode som BVC er udviklet i Norge, hvor man har dokumenteret, at den virker voldsforebyg-

Omvendt
Som ung socialpædagog var Søren Holst skeptisk ved tanken om standardiserede metoder. I dag bruger han det meste af sit arbejdsliv på selvsamme felt.

gende på psykiatriske patienter. Men vi ved jo ikke, om metoden virker lige så godt på udviklingshæmmede. Derfor er man nødt til lokalt at videreudvikle på metoderne, siger han.

Det gør man fx ved at sætte tid af til at finde ud af, hvad metoden er beregnet til, og hvad den skal dokumentere – og løbende vurdere, om man får det ud af metoden, som man skal. Hvis ikke, ja, så skal metoden måske laves om eller helt skiftes ud.

– Det er benhårdt arbejde at indføre en standardiseret metode. Det kræver en masse kvantitativt ar-

bejde, hvor man sætter kryds, laver skemaer og måler, hvad man gør, og hvad der virker. Men det kræver også, at man husker at spørge medarbejderne, hvordan de synes, det fungerer – og om de har forslag til, hvordan man kan tilpasse metoden til egen praksis, siger Søren Holst.

Metoder kan flere ting

En anden af hans pointer er, at man sagtens kan anvende standardiserede metoder til andre ting end det, de oprindeligt er udviklet til. Fx viste det >>>

Søren Holst, 63 år

• Uddannet socialpædagog i midten af 90'erne – og siden ph.d. cand.scient.soc. i socialt arbejde.

• Har som socialpædagog arbejdet med flygtninge og indvandrere for Røde Kors samt børn og unge og siden udviklingshæmmede i Aarhus Amt.

• Var TR for Socialpædagogerne i otte år i Aarhus Amt.

• Har fra 2007-18 været tilknyttet VISO under Socialstyrelsen.

• Blev i 2007 tilknyttet Kofoedsminde som forsknings- og udviklingskonsulent. Har sammen med Dorte Lystrup lavet forskningsprojektet 'Brandstiftere' om brandstiftelse forårsaget af udviklingshæmmede – og senest ph.d.-afhandlingen 'Mellem topstyring og improvisation. Standardiserede metoder til voldsforebyggelse og konfliktløsning i den socialpædagogiske indsats med domfældte udviklingshæmmede'.

sig hurtigt på Kofoedsminde, at flere socialpædagoger også brugte BVC-metoden til at lave længere perspektiveringer over beboernes liv.

– Metoden bygger på, at man vurderer risikoen for vold tre gange i døgnet. Men i takt med at vi fik BVC til at fungere i hverdagen, begyndte flere medarbejdere at kigge på, hvordan beboernes scoringer svingede ud over tid – og så har man pludselig et helt andet perspektiv end dag-til-dag-scorene, fortæller Søren Holst.

Det samme gælder en anden af de voldsforebyggende metoder, de anvender på Kofoedsminde: SOAS-R (Staff Observation Aggression Scale Revised), hvor man dokumenterer aggressiv adfærd hos beboerne og analyserer, hvad man kunne have gjort anderledes.

– Det er jo et redskab, der beskriver, hvad der skete: Hvem var involveret, blev der udført vold, skal der politianmeldes, er der brug for psykolog osv. Men det er også et redskab, der kan bruges til at dokumentere og analysere arbejdsmiljøet, fordi man med netop den metode bliver klogere på, hvad der fremkalder aggressiv adfærd hos beboerne, siger Søren Holst.

Dyrk det, der virker

Hurtigt smider han endnu en metode på bordet, HCR-20 (Historical, Clinical, Risk 20 items), som medarbejderne på Kofoedsminde har taget til sig – og gjort til deres egen.

– Metoden har til formål at forudsige en beboers risiko for at begå voldelige handlinger i et længere tidsperspektiv. Men nogle af vores socialpædagoger har fundet ud af, at det også godt kan være et stærkt pædagogisk analyseredskab. For når man metodisk registrerer, hvad det er for en adfærd, borgeren har udfordringer med – ja, så kan man jo arbejde pædagogisk med lige netop den adfærd.

På den måde, forklarer Søren Holst, får man ofte endnu mere ud af standardiserede metoder, hvis man løbende justerer og tilpasser dem den kontekst, man er i.

– Det er muligt, at dem, der oprindeligt har udviklet metoderne, vil protestere og sige, at 'det var jo ikke det, der var meningen'. Men det er da ret fantastisk, at man i stedet for at konkludere, at en metode ikke virker efter hensigten, videreudvikler metoderne på baggrund af de problemer, som man vil rette op på. Og jeg har set superkreative socialpædagoger hive det bedste ud af metoderne, så det passer til lige netop

Det er muligt, at dem, der oprindeligt har udviklet metoderne, vil protestere og sige, at 'det var jo ikke det, der var meningen'. Men det er da ret fantastisk, at man i stedet for at konkludere, at en metode ikke virker efter hensigten, videreudvikler metoderne på baggrund af de problemer, som man vil rette op på.

— Søren Holst, udviklingskonsulent

den målgruppe, de arbejder med – og dermed løfter det pædagogiske arbejde, siger han.

Fokus på fælles praksis

Ifølge Søren Holst er det meget få steder, man udvikler sine egne standardiserede metoder. Det gælder også på Kofoedsminde. Men lige nu er han sammen med et lille udvalgt team i gang med at udvikle en »»

METODER I PRAKSIS

SOAS-R

Staff Observation Aggression Scale Revised

er en standardiseret metode, hvor man dokumenterer en borgers adfærd og analyserer, hvad man kunne have gjort anderledes. Her er et konkret eksempel på, hvordan metoden kan bruges i praksis:

En beboer var voldsomt udadreagerende hver mandag. Ingen forstod hvorfor. Da personalet gennemgik tidligere analyser og dagbøger lavet ud fra SOAS-R-metoden, fandt de ud af, at de medarbejdere, der var på arbejde i weekenden, altid holdt fri om mandagen. Det betød, at de aftaler og tiltag, der var lavet i weekenden, ikke blev overført til en ny uge.

Løsningen var noget så enkelt som at planlægge, så en af dem, der var på vagt om søndagen, også arbejdede mandag. Det medvirkede til, at beboeren var mere rolig og ikke reagerede voldsomt som før.

BVC

Brosset Violence Checklist

er en standardiseret metode til at forudsige risikoen for, at en beboer skal få en voldelig adfærd inden for de næste 24 timer.

I Søren Holsts ph.d. om standardiserede metoder i den socialpædagogiske indsats på Kofoedsminde fortæller en socialpædagog, hvordan metoden er blevet en naturlig del af hverdagen:

'Det er min overbevisning, at alle bruger den (BVC, red.) i baghovedet uden egentlig at være klar over det. For vi laver hele tiden risikovurderinger løbende, når vi er på arbejde. Hvad vi gør, hvad vi siger, hvor vi står og hvorfor, hvordan vi agerer, også personaler imellem. Fordi de er jo ligesom vores egne børn, de kopierer jo også os. Hvad er normal gængs adfærd, hvad kan vi tillade os og hvorfor, det skal vi også tænke over hele tiden.'

HCR-20

Historical Clinical Risk Management-20

, som er en langsigtet risikovurdering, anvendes også som en vejledende metode, hvor det socialpædagogiske personale sammen med Kofoedsmindes psykolog kan målrette indsatsen og arbejdet med den individuelle plan.

I Søren Holsts ph.d.-afhandling udtaler en koordinator følgende om metoden:

'Den tager jo fat i måske lidt af det samme som BVC'en, her går den bare dybere ned i forhold til, hvad det er for en baggrund, den enkelte beboer har, og hvilke potentielle risici der er for, at en given udadreagerende adfærd kan ske. Der går man meget mere ind og kigger på de psykologiske aspekter på den enkelte, på historikken og forskellige parametre. På den måde prøver man at sige noget om muligheden for risiko for vold og risiko for gentagelseskriminalitet.'

Tryghed
Når dygtige socialpædagoger bruger standardiserede metoder, er det med til at sikre beboernes tryghed, mener Søren Holst.

overordnet ramme – 'Fælles Praksis' – for den pædagogiske tilgang, der rummer alle de metoder, der anvendes på institutionen.

– Fælles Praksis på Kofoedsminde er ikke en metode. Det er mere en overordnet tilgang til den måde, vi arbejder på. Eller en kulturændring, hvor vi ligesom prøver at disciplinere praksis. Alle socialpædagoger gennemgår et uddannelsesforløb, hvor de bl.a. lærer at reflektere og gå meget dybere ind i de enkelte beboeres problemstillinger med fokus på, hvad de kan gøre ved dem.

I dag – næsten 12 år efter at den første standardiserede metode blev indført på Kofoedsminde – tør Søren Holst godt stå på mål for, at metoder som BVC, SOAS-R og HCR-20 i høj grad har bidraget til at styrke både den faglige tilgang og beboernes velbefindende:

– Det gode ved metoderne er, at de skaber et fælles sprog og en fælles tilgang, og det giver en lettere

Fælles Praksis på Kofoedsminde er ikke en metode. Det er mere en overordnet tilgang til den måde, vi arbejder på.

— Søren Holst, udviklingskonsulent

Fælles Praksis

På Kofoedsminde arbejder Søren Holst og et team af kolleger med at etablere 'Fælles Praksis' – en overordnet ramme for de metoder, der anvendes. Fælles Praksis består af en række uddannelsesforløb og bygger bl.a. på følgende aktiviteter:

Platform: Fokus på at beskrive beboernes ressourcer og afdække, hvad det er for et menneske, vi har med at gøre. Platform er det første vidensgrundlag, som laves af medarbejderne i fællesskab.

BUS-samtale: Beboerudviklingssamtaler er en aktivitet, der skal styrke beboerens personlige udvikling og deltagelse i hverdagen på Kofoedsminde. BUS arbejder også med beboerens netværk og pårørendekontakt.

Tryghedssamtaler/-plan: En aktivitet for at støtte beboeren i at mestre sin affekt bedst muligt. Det sker gennem løbende samtaler og gennem en fælles Tryghedsplan.

Delmål: Udspringer af de mål, som er sat i beboerens handlingsplan, eller arbejdet med BUS og Tryghedsplanen. Her opsættes mål for, hvad der skal arbejdes videre med – med klare beskrivelser af indsatser og metoder.

Læs mere om Fælles Praksis på kofoedsminde.dk/faelles-praksis

kommunikation mellem medarbejderne, fordi der er en fælles reference at tale ud fra. Samtidig er standardiserede metoder sammen med dygtige socialpædagoger med til at sikre tryghed for beboerne, siger Søren Holst, som allerede har sat sig sit næste forskningsmæssige mål:

– Siden det aldrig er videnskabeligt dokumenteret, at BVC-metoden virker på den målgruppe, vi arbejder med, er jeg nu i gang med at finde ud af, hvordan vi kan lave en validering af metoden her på Kofoedsminde. Det sker bl.a. i tæt samarbejde med dem, der i sin tid udviklede metoden. For én ting er, at vi ved, at metoden virker. Noget andet vil være at have evidens for, at en anerkendt voldsforebyggende metode inden for psykiatrien rent faktisk også virker på udviklingshæmmede. ×

Kompetenceudviklende SUPERVISION

Kompetenceudviklende supervision er en ny tilgang til supervision, der understøtter jeres kompetenceudvikling så i:

- Styrker fokus på kerneopgaven
- Sætter borgerperspektivet i centrum
- Optimerer Jeres teamsamarbejde

Kompetenceudviklende supervision er et fokuseret læringsforløb, hvor I får mulighed for at udvikle Jeres kompetencer, så I løbende oplever udvikling af Jeres faglighed og sikkerhed i arbejdet med komplekse borgersager.

Kompetenceudviklende supervision henvender sig til professionelle inden for psykiatri- og handicapområdet, og er pt. ved at blive implementeret i flere kommuner.

Læs mere på: ku-supervision.dk

www.ku-supervision.dk

Vil du have indflydelse i vores forsikringsfællesskab?

Stil op til delegeretvalg i LB Foreningen.

Som medlem af Socialpædagogerne har du adgang til Lærerstandens Brandforsikring, som er en del af LB Forsikring.

Vidste du, at du som forsikringstager i Lærerstandens Brandforsikring er medejer af dit forsikringsselskab? Du ved det måske ikke, men faktisk er demokrati og medlemsje en helt central del af LB Foreningen, der ejer LB Forsikring.

Her er det nemlig medlemmerne, der er ejerne.

Hos os er man ikke bare en kunde, men et medlem med en demokratisk stemme. Og det er helt enkelt - vil du have indflydelse, må du være med.

Dit og de andre medlemmers ejerskab varetages af 45 delegerede i LB Foreningen, der er hovedaktionær i LB Forsikring, som blandt andet består af Lærerstandens Brandforsikring.

Netop nu er det muligt for medlemmer i postnummer 3700-4799 at stille op som kandidat og blive en af de delegerede i LB Foreningen.

Læs mere og se hvordan du kan stille op på www.lbforeningen.dk/valg

LB Foreningen